

Aar siden, de første Haandværkerforeninger stiftedes. De bleve ikke stiftede for at skruer Udviklingen tilbage. Den Frihedsluftning, der var kommen ind ogsaa her til vort lille Fædreland, og som bragte et frisk Pust med paa forskellige Omraader, blæste ogsaa Liv i Næringsforholdene. Datidens Haandværkere følte ogsaa, at de skulde med, at det, der den Gang eksisterede, ikke passede længere. De vilde allerede den Gang gerne være med til Frihed og Fremskridt, men de vilde søge at værne dem imod; at Friheden og Fremskridtet skulde blive saa stort, at det skulde gaa ud over det gode, som de mente, der var i de bestaaende Forhold. Uden nærmere at komme ind paa Laysvæsenets Historie, maa jeg dog antyde, at havde denne Institution end overlevet sig selv paa de fleste Punkter, var der dog i den Betingelse for den unge Slægts Dygtiggørelse, og det var særlig det, Datidens Haandværkere tog sigte paa. At de ved Siden af værnede om deres egne Interesser, kan man vel ikke fortænke dem i, det er jo menneskeligt, det gør enhver Stand, hvilken den saa er. Det lykkedes imidlertid ikke at faa nogen som helst Hindring lagt i Vejen for den fri Nærings fuldstændige Gennemførelse ved Næringsloven. Den blev saa fri, som den ikke findes i mange andre Lande her i Europa. De 5 Aar, de næringsdrivende fik til at sunde sig lidt paa Forholdene, gik hen, uden at det nyttede noget. De Protester, der rejstes fra forskellig Side for dog at faa nogen Lempelse, førte ikke til noget Resultat. Den Gang, som nu, lød det til de 15,000 Haandværkere, der bade om dog at faa nogle enkelte Forandringer, akkurat som det lød fra den sidste ærede Taler: I kende ikke det Onde, I ville kunere; vi kende meget bedre, hvad der tjener Eder til bedste; vi vide, hvordan I skulle have det. Det er 50 Aar siden, at denne Paa-stand første Gang kom frem, saa det er ikke noget nyt, vi i denne Retning have faaet at høre i Dag, naar det er blevet sagt, at der er andre, der meget bedre kende, hvad der baader Næringslivet, Haandværk og Handel end de selv. Man skulde dog synes, at det havde nogen Betydning, naar ikke alene Landets Handelsstand saa godt som enstemmig udtaler sig for en Revision i den af Kommissionens Flertal antydede Retning, men ogsaa, at de samme Krav gøre sig gældende i andre Lande. Den ærede Indleder (Koch) pegede paa Forholdene i Østerrig, hvor Sagen er ført til et Resultat, som han ganske vist ikke fandt fuldt ud tilfredsstillende. De

østerrigske Næringsforholdere startede under andre Betingelser, der er mere Specialisering i de forskellige Fag, de have indført en saakaldet Mesterprøve, men Forholdene ere jo i det Hele saa forskellige, at de ikke kunne overføres paa vore. De næringsdrivende i Østerrig have imidlertid været enige om at fordre og ønske saadanne Forholdsregler, Størsteparten er tilfreds dermed, og det maa dog være et Vidnesbyrd om, at der er noget deri, som man ikke saaledes kort kan feje af med at sige, det har intet at betyde, I gaa jo til Grunde alligevel. I Tyskland var der i 1894 samlet Repræsentanter for 96,000 Haandværkere, og de vedtog et Forslag omtrent enslydende med det foreliggende, som blev forelagt den tyske Rigsdag, og som blev vedtaget der, men ganske vist ikke stadfæstet af Regeringen, der altsaa ikke har haft det samme Syn paa Sagen som vor Regering, men det viser dog ogsaa, at der maa være noget i de Ønsker og Krav, der fremsættes, man kan vel ikke saadan helt gaa ud fra, at de Mænd slet ikke forstaa sig paa deres egne Sager eller paa, hvad der kan tjene til deres bedste, men at det forstaa andre meget bedre. Vi have jo set Eksemplet i Norge, til hvis Forhold der i saa mange Retninger henvises, at de resolut have indført tvungne Fagprøver, og at de ved Revisionen af deres Næringslov hovedsagelig have lagt den danske Næringslovkommissionens Arbejde til Grund, og efter de Erfaringer, man har hørt fra de Fællesforeninger, der ere dannede, ere de meget tilfredse med dem og med den Revision, der har fundet Sted, idet det netop giver Haandværkerne bedre Livsbetingelser end tidligere. Den ærede sidste Taler mindede om, at Resultatet af det i mange Retninger gode Arbejde, som Købstadforeningen havde gjort i 1873, kun var blevet grumme ringe. Ja, desværre, det blev ringe, ved Rigsdagens Medvirken, det blev saa ringe, at det blev en Skuffelse, en af dem, som det ærede Medlem siger, at han ikke vil være med til at berede de næringsdrivende paa ny, men vi se ogsaa, at Haandværkstanden og de industridrivende aldeles ikke lade sig officere af Talemaader, tværtimod, da de saa, hvor lidt der kom ud af den Hjælp, de skulde have fra Lovgivningsmagtens Side, søgte de at samle sig i Organisationer, at gaa den Vej, som er bleven antydet fra flere Sider, at tage fat paa ad Organisationens Vej at afhjælpe nogle af de værste Mangler. Der er i de forløbne Aar gjort et ikke ringe Arbejde i denne Henseende, men der er meget til-